

Programma	9:30 uur	10:00 - 10.10 uur	10:10 - 10.45 uur	11:00 - 11:45 uur	11:45 - 12:00 uur	12:00 - 12:45 uur	12:45 - 14:00 uur	14:00 - 15:30 uur	15:30 uur
	inloop	Welkom	Inleiding	Lezing ronde 1	Lopen naar 2de lezing	Lezing ronde 2	Lunch	Excursies	Borrel en Samenvatting
de Kapel		Welkom Celine Roodhart en Kristianne van der Put over het belang van Kruidenrijk grasland, beheertradities -en dilemma's in het beheer en gebruik.	Rob Geerts (VALA) en Conny Bufé (WUR), Effect van bemesting op productie en soortenrijkdom. Lange termijn onderzoek (65 jaar!) op de Ossekampen laat zien dat éénzijdige bemestingen op natuurgrasland nog steeds een zeer hoge soortenrijkdom kan ondersteunen. En welke mineralen zitten in het gras, kruiden en vlinderbloemingen bij de verschillende behandelingen?	Celine Roodhart (Adviesloket Bodem en Natuur) De wondere wereld van kruidenrijk grasland op Veen Belicht de specifieke situatie van ontwikkel en instandhoudingsgebruik op veengronden, gebaseerd op veldervaringen van de afgelopen 3 jaar. De voorbeelden die langskomen komen uit de Arkemheense polder (Gelderland) Krimpenerwaard (Zuid-Holland), Paddepoel en Garnwerd (Groningen) Noordelijke Friese Wouden (Friesland) en Waterland (Noord-Holland).		Hanneke Hietink (Bodemwereld) - Functies van bodem-microbiologie Wie en wat leeft er in een gezonde bodem en welke functies worden door die microbiologie geleverd. Denk aan aggregatie, voedingsstoffentoelevering aan de vegetatie en buffering tegen ziekten en plagen. Ten slotte hoe zorgen we ervoor dat die biologie in diversiteit aanwezig is zodat de diverse functies op alle momenten worden uitgeoefend.		groep David Kingma en Rob Geerts Kruidenrijk grasland en Weidevogels	
Weidezaal				Harm Rijnveld (Terug naar de Basis) Met kruidenrijk grasland rijpende mest creëren! Kruidenrijk gras help bij het maken van goede mest en is daarbij ondersteunend voor een rijk bodemleven. Harm verteld over de invloed van het rantsoen op de kwaliteit van de mest. Goed kruidenrijk hooi als onderdeel van het rantsoen draagt bij aan het creëren van rijpende mest. Rijpende mest in plaats van rottende mest! Goede rijpende mest bevordert biodiversiteit. (deze workshop is ook voor veel boeren heel leerzaam!)		Harm Rijnveld (Terug naar de Basis) Met kruidenrijk grasland rijpende mest creëren! Kruidenrijk gras help bij het maken van goede mest en is daarbij ondersteunend voor een rijk bodemleven. Harm verteld over de invloed van het rantsoen op de kwaliteit van de mest. Goed kruidenrijk hooi als onderdeel van het rantsoen draagt bij aan het creëren van rijpende mest. Rijpende mest in plaats van rottende mest! Goede rijpende mest bevordert biodiversiteit. (deze workshop is ook voor veel boeren heel leerzaam!)		Groep Celine Wat kan je verwachten qua bloemrijkdom? Samen een telvak maken het het graslandtype bepalen op een realatief nat perceel	
Weidezolder				Deze lezing is komen te vervallen wegens ziekte		Kristianne van der Put (Adviesloket Bodem & Natuur): Verschaald tot je een ons weegt , belicht de 'verschaald tot je een ons weegt' percelen op de pleistocene zandgronden. De veldgids ontwikkelen kruidenrijk grasland zou er eigenlijk een extra type grasland bij moeten hebben; het te ver verschaalde type; aan de vegetatie is zichtbaar dat er verzuring is opgetreden; dominantie van 1 soort; bijvoorbeeld reukgras of veldbies, de bloemen die er staan hebben kleine bloemhoofdjes en de planten zijn iel en niet vitaal. Wat te doen? Kristianne gaat in op hoe je dit kunt voorkomen en genezen.		Groep Kristianne van der Put We gaan op excursie naar een droog perceel op pleistocene zandgrond. Is het te ver doorverschaald? Van dit perceel is een chemische bodemanalyses, Chroma gemaakt en Hanneke Hietink heeft naar het bodemleven gekeken.	
Proeflokaal				An de Schrijver (HOGENT, België) Herstel van biodiverse graslanden – lessen uit praktijkgericht onderzoek Het herstellen van biodivers grasland is een complexe uitdaging. Natuurbeheerders worden vaak geconfronteerd met tal van vragen over hoe ze het herstelbeheer het beste kunnen aanpakken. Ondanks jarenlange inspanningen en het consequent toepassen van maai-beheer, blijft de gewenste vooruitgang in biodiversiteit vaak uit. Met het praktijkgericht onderzoeksproject HerBioGras bieden we natuurbeheerders concrete antwoorden op de vraag hoe herstelbeheer zowel financieel haalbaar als maatschappelijk gedragen kan worden uitgevoerd. Daarnaast beoogt dit project ook om de verbinding tussen landbouw en natuur te versterken door de waarde van biodiverse natuurgraslanden voor de landbouwsector onder de aandacht te brengen en zo samenwerking te bevorderen.		An de Schrijver, (HOGENT, België) Herstel van biodiverse graslanden- lessen uit praktijkgericht onderzoek Het herstellen van biodivers grasland is een complexe uitdaging. Natuurbeheerders worden vaak geconfronteerd met tal van vragen over hoe ze het herstelbeheer het beste kunnen aanpakken. Ondanks jarenlange inspanningen en het consequent toepassen van maai-beheer, blijft de gewenste vooruitgang in biodiversiteit vaak uit. Met het praktijkgericht onderzoeksproject HerBioGras bieden we natuurbeheerders concrete antwoorden op de vraag hoe herstelbeheer zowel financieel haalbaar als maatschappelijk gedragen kan worden uitgevoerd. Daarnaast beoogt dit project ook om de verbinding tussen landbouw en natuur te versterken door de waarde van biodiverse natuurgraslanden voor de landbouwsector onder de aandacht te brengen en zo samenwerking te bevorderen.		Groep Roelof Jan Koops Wat kan je verwachten qua bloemrijkdom? Telvak en gerichte introductie van soorten middels zaad.	
Voorste Zaal				Wim Schippers (Aardewerk advies) Boeren binnen gezonde grenzen Wim kent verspreid door Nederland verschillende voorbeelden van boeren die bodem, water en lucht niet belasten, een mozaik aan graslandtypen onder hun bedrijf hebben en daarnaast in de groene cijfers boeren, met werkplezier. Deze boeren zijn klaar voor de toekomst! Hoe hebben ze dat gedaan en wat zijn de ingrediënten van hun bedrijfsvoeringen in samenhang met ontwikkeling en instandhouding van kruidenrijk grasland?		Theo Bakker (Staatsbosbeheer) Praktische koppeling tussen pachtvoorwaarden en graslandbeheerfasen door Staatsbosbeheer Het doel van staatsbosbeheer is een zo hoog mogelijke natuurwaarde te realiseren in natuurterreinen en op pachtgronden. Met een fase-indeling worden op basis van de hoeveelheid kenmerkende grassen en kruiden, de graslanden ingedeeld. Iedere fase is gekoppeld aan een specifiek beheer waarbij er ook veel aandacht is voor insectenoverleving. De voorwaarden voor dit specifieke beheer wordt vastgelegd in de pachtcontracten onder de beheervoorwaarden. Ontwikkelaar en beheerder bij Staatsbosbeheer Ted Overmeer, licht de methode toe met praktische voorbeelden in gebied 't Merkske.			

de Kapel
Stand Adviesloket Bodem & Natuur
Stand BoerenNatuur

